

Şükür ve zekât

Remzi Bey: “Zekât emrinin yeterince dinlenmediğini ve anlaşılmadığını görüyoruz. Malın şükrü nasıl yapılır? Bir servet sahibi mal varlığından dolayı mahşer sualinden nasıl kurtulur?”

Malın şükrü, malı verene teşekkür etmektir. Teşekkür etmek, dil ve kalp ile olmakla beraber, davranış haline de gelmelidir.

Teşekkür etmek nasıl davranış haline gelir? Meselâ bir mal sahibinden emanet bir şey alan birisi, aldığı emaneti korur, kırıp dökmez, saçıp savurmaz, mal sahibinin hassasiyetlerini gözetir, talimatlarına uyarsa teşekkürü davranış haline getirmiş olur. Ayrıca mal sahibine diliyle teşekkür etmeyi de şüphesiz ihmal etmez. Fakat emaneti mal sahibinin talimatlarına uygun kullanmadığı ve saçıp dökerek kullandığını var sayalım. Bu durumda dilde kalan bir teşekkürü mal sahibi makbul saymayacaktır.

Şimdi; asıl mal sahibi olan Allah, emanet olarak verdiği mal ile ilgili bazı emir ve talimatlar göndermiş: İsrafa haram demiş. Çalışmayı tavsiye etmiş. Sadakayı teşvik etmiş. İsar hasletini, yani başkasını kendi nefesine tercih etmeyi övmüş. Zekâtı emretmiş.

Asıl mal sahibi olan Allah'ın ancak bu emirlerine uymakla, verdiği mal ile ilgili olarak Allah'a teşekkür etmiş oluruz. Ayrıca dilimizle de teşekkürü pekiştirebiliriz. Fakat hayırsız yerlerde malı keyfimizce harcar, sadaka için tutucu olur ve cimrilik yapar, lezzetlerde nefsimizi başkasına tercih eder ve zekâtı vermez isek, yalnız dilde kalmış bir şükürün makbul olmayacağı malûmdur.

Öte yandan Acıma Sahibi Olan Allah'ın, mal sahibinden fakir ve muhtaçlara karşı acıma beklemesi, Merhamet Sahibi Olan Allah'ın merhamet etmeyi emretmesi, Cömertçe Veren Allah'ın vermeyi ibadet kapsamına alması, Her Şeyde İktisadı Gözeten Allah'ın iktisat etmeyi istemesi, Sonsuz Kemal Sahibi Olan Allah'ın, nefesine başkasının nefsinin tercih etmeyi teşvik etmesi birer şükür emri olarak algılanmalıdır.

Bu durumda mal için şükür manası taşıyan davranışlarımızı şöyle sıralayabiliriz:

1- Mümkün mertebe sadaka vermeyi ve isar hasletini yaşamayı, yani nefsimize

bizden daha fakir ve muhtaç olanların nefislerini tercih etmeyi prensip haline getirmek.

2- Verirken minnetle değil, başa kakarak değil, övünerek değil, böbürlenerek değil; merhametle vermek, şefkatle vermek, sevgiyle vermek, tevazu ile vermek. Verdikten sonra nefsimize paye vermemek için, artık, ne verdiğimizizi, kime verdiğimizizi neredeyse unutmak.

3- Malımızın zekâtını eksiksizce hesaplayıp gönül rahatlığı içinde vermek.

4- Malımızı hayırsız yerlerde harcamaktan sakınmak.

5- Tutumlu olmak, fakat cimri olmamak; cömert olmak, fakat müsrif olmamak.

Bu beş maddeyi yaşamayı başardığımız an, malımız için şükür içinde olduğumuzu da söyleyebiliriz. Aksi takdirde dilden “Ya Rabbi, Sana şükürler olsun.” deyip başkasına hiç faydamız dokunmazsa gerçek mânâda şükrettiğimiz söylenemez.

Bu beş maddeyi kendinde toplayan tek farz ibadet ise zekâttır. Zekâтта sadaka mânâsı vardır, zekâтта îsar hasleti vardır, zekâтта merhamet vardır, şefkat vardır, tevazu vardır, minnet, başa kakmak, övünmek, böbürlenmek yoktur. Çünkü zekâtı veren fakirin hakkını veriyor. Fakire olan borcunu ödüyor. Fakirin kendisinde olan emanetini iade ediyor. Allah’ın emrini yerine getiriyor. Nefsi bundan dolayı herhangi bir paye isteyecek açık kapı bulamıyor.

Kezâ, kişinin cimri olmadığını, cömert olduğunu Allah katında göstermesi için, zekâtını doğru hesaplayıp vermesi, zekâttan çalmaması yeterli bir davranıştır. Allah’ın cömert dediği ve övdüğü kişiler, zekâtını doğru bir hespla hesaplayıp gönül rahatlığıyla veren kişilerdir. Allah’ın yerdığı kişiler ise, zekâttan çalan, az bir şey hesaplayıp verirken de minnetle veren kişilerdir.

Bu bakımdan; Allah’ın bize verdiği mala karşılık şükür görevimizi yapmamız, zekâtımızı vermemize bağlıdır. Başka bir ifadeyle, zekâtını veren, şükreden insandır. Zekâtı vermemek veya zekâttan çalmak ise şükürsüzlüktür.

Son söz olarak, şükreden insanlarla ilgili olarak Allah’ın şöyle bir müjdesi bulunduğunu da hatırlatmadan geçmeyelim: “Hatırlayın ki, Rabbiniz size, ‘Şükrederseniz muhakkak arttırırım. Nankörlük ederseniz, bilin ki, azabım çok şiddetlidir.’ diye bildirdi.” 1

“Siz şükredip iman ederseniz, Allah size niçin azap etsin? Allah şükredenlerin en küçük bir iyiliğine kat kat mükâfat verir. O her şeyi hakkıyla bilir.” 2

Dipnotlar:

1- İbrahim Sûresi: 7.

2- Nisâ Sûresi: 147.